

Kurátorský príhovor

Vážení priatelia,

stretávame sa na vernisáži už 4. ročníka výstavy **KOZMICKÝ DIZAJN**, poriadaného v čase Svetového kozmického týždňa. Toto netypické podujatie, ktoré vzniklo z podnetu prešovskej Hvezdárne a planetária, tvorivo nadväzuje na východiskovú koncepciu prepojenia vedy a umenia, ako synergického pôsobenia oboch sfér na vnútorný svet človeka. Po počiatkovej konfrontácii vzájomného priestoru, môžeme dnes už hovoriť o tradícii, o etablovaní sa umenia v priestoroch vedeckej inštitúcie, v rámci projektu „**Spoznaj vesmír v planetáriu**“, zaštiteného Agentúrou na podporu výskumu a vývoja..

Tento ročník KD umelecky zastrešujú členovia Združenia pre umenie KATEDRUM pri KVVU FF PU v Prešove. Na výstave sa zúčastňujú 6 členovia združenia, ktorí sa vo svojej tvorbe dlhodobo venujú problematike blízkej sledovanej oblasti, alebo ju prijali ako tvorivú výzvu. Ponúkajú obraz o úcte umelca k vede aj odraz vedy v umení. Veríme, že nájdú aj recipročnú satisfakciu.

Dovoľte mi predstaviť jednotlivých autorov a ich diela.

Jaro Ondo sa prezentuje cyklom veľkoplošných manipulovaných fotografií *Balónom hore k hviezdám*. Ignoruje kozmický vek, vracia nás do časov Verneoviek, k dávnej túžbe človeka lietať. Reálny svet mení na alchymistický priestor ohňa a vzduchu, slnečný deň mení na tajomnú noc, ponúka čarovné dobrodružstvo detstva bez rozdielu veku. V jeho fotografiách zabúdame na zem pod nohami, nechávame sa unášať a strácame sa nad oblakmi.

Ján Bartko svojím typickým rukopisom rozohráva drobné epické deje. V maľbách akrylom zobrazuje *Tajomstvá noci* - svet tvorenia nového života, mikrokozmos, v ktorom sa opakuje Veľký tresk - *Proti svetlu*, ako dôkaz paralely začiatku a konca, opakovania kozmických procesov v našom civilnom ľudskom živote.

Ivana Živčáková nezaprie radosť z farby. Cez svoje akrylové maľby pozerá na oblohu plnú svetiel, padajúcich hviezd a komét s divokými ohnivými chvostmi. Súhvezdie *Virgo* ju vedie ako osudové znamenie. Stráca sa v diaľke spaľujúceho žiarivého *Kozmického priestoru*.

Edita Vološčukovú fascinuje najzáhadnejšie miesto našej domovskej galaxie, kde v centre, podľa predpokladov, leží masívna čierna diera *Sagittarius A** - neviditeľná továreň, vyrábajúca deformácie času a priestoru, v ktorej „sa strácajú hviezdy“. Objav prázdneho priestoru v galaktickom centre, ako aj tajomné znaky na nájdených kameňoch (*Záznamy z meteoritu*) sa stali námetom jej grafičiek.

Jaroslav Drotár programovo prináša pre diváka vizuálne presvedčivé paralely technických zázrakov. Jeho precízny drôtený objekt *Synchrotron* - ako umelecká podoba magnetického tunela na urýchľovanie častíc, je obrazom fascinácie svetom techniky. Podobne aj *Vlnenie*, kde do statického objektu dokázal vsadiť optický pohyb, založený na prelínaní a moiré priestorových línií. Gravitačné pole okolo čiernej diery sa skrýva ako inšpirácia za poetickým názvom objektu *Lovec hviezd*.

Lubomír Purdeš završuje celú expozíciu dielom *Medúza*. Fascinujúci drevený objekt spája v sebe tajomstvo poznaného a nepoznaného, viditeľného aj skrytého. Pôsobí prítlačivo, hladko a teplo. Láka nás. Chceme ju pohľadiť, dotknúť sa, pozrieť sa jej dovnútra, ale zároveň cítime strach? Je to žiarivá nočná obloha plná hviezd, aj neznámy votrelec zo sveta sci-fi.

Paralela vesmíru – výzva aj tajomstvo, priestor pre fantáziu aj poznanie, túžba dotknúť sa hviezd, ale aj ležať na lúke a pozorovať nočnú oblohu.

Prajme si niečo pekné keď padá hviezda.

PhDr. Edita Vološčuková, PhD.
kurátorka výstavy